

CAS2 tiltak i lys av PASS-prosessene

Assessment must be used to make a difference in the child or adult's life, or why bother to test?

Alan Kaufman i "Essentials of CAS2"

© Gunvor Sønnestyn 2017

1

1

Tilbakemelding som tiltak

Bruk av CAS2 kan

- hjelpe barnet/ ungdommen til
  - å forstå seg selv
  - å lære lettere
- hjelpe lærere til å
  - forstå barn og unges behov relatert til læring
  - se personen med nye briller
  - kunne arbeide forebyggende på basis av PASS-kunnskap

© Gunvor Sønnestyn 2017

2

2

CAS og tiltak Naglieri

Fagvansker kan være relatert til

- Kvalitet på undervisningen
- Familiens holdninger til skolen
- Særtrekk ved klasse, skole, lærer
- Barnets emosjonelle status
- Barnets læringshistorie
- Barnets PASS-særtrekk
- Om barnet har kognitive vansker knyttet til en
- PASS-prosess

© Gunvor Sønnestyn 2017

3

3

CAS2 og tiltak Naglieri

- PP-rådgiveren sin oppgave er å undersøke om barnet sine vansker henger sammen med vansker i en eller flere av de kognitive prosessene.
- Ta hensyn til en kognitiv vanske, arbeid med lærer og foreldre for å sørge for tilpassede tiltak som fører til bedre mestring for barnet

© Gunvor Sønnestyn 2017

4

4

CAS2 og tiltak Naglieri

Et barn med en kognitiv PASS-vanske

- har ikke utviklet vedkommende PASS-prosess
  - Jobb for å endre prosessen (Planning Facilitation, Cognitive Strategy Instruction etc)
- bruker ikke den beste prosessen
  - Lær barnet å bruke den beste prosessen (PREP)
- har en PASS-vanske som ikke kan endres
  - Endre prosesskravet i oppgaven; "gå rundt" prosessen som innebærer vanske

© Gunvor Sønnestyn 2017

5

5

Tiltak retta mot PASS-vanske (Naglieri)

Oppmerksomhet (perseptuell oppmerksomhet)

- Fokus på ett stimulus om gangen
- Motstand mot distraksjon
- Selektiv oppmerksomhet mot det ene og bort fra det andre
- Å holde fokus over tid
- Å holde oppe prestasjonen/ anstrengelsen over tid

© Gunvor Sønnestyn 2017

6

6

Å endre oppmerksomhet Naglieri

Undervis strategier for å øke våkenhet

- Lær barnet å bli klar over eget nivå av våkenhet (eksekutiv oppmerksomhet)
- Lær barnet å bruke roende selvinstruksjon (eksekutiv oppmerksomhet)
- Oppmuntre planlagte avbrekk, slik at arbeidsøktene ikke blir for lange
- Undervis strategier for å fokusere (f eks se etter viktige egenskaper) (perseptuell og eksekutiv oppmerksomhet)

© Gunvor Sønnensyn 2017

7

7

Strategier for å utvikle simultan prosess

Naglieri

- Spill som innebærer å "matche" eller kategorisere
- Øve å reprodusere figurer som roterer, fra ulike perspektiver
- Puslespill, bilder med "skjulte" figurer, bygge 3-dimensjonalt
- Finne detaljer som mangler i en historie
- Å finne rim-ord
- Bruke og lage kart, både "geografiske" og kontekstuelle
- Å oppsummere en historie eller en artikkel

© Gunvor Sønnensyn 2017

8

8

Suksessiv prosess Naglieri

- Arbeide med elementer i spesiell rekkefølge (ordne lyder eller ord i sekvenser)
- Forstå fakta basert på rekkefølge
- Oppfatte stimuli i en sekvens
- Utføre bevegelser i rekkefølge
- Å huske og sette lyder eller ord i sekvenser
- Gjenkalle sekvenser av hendelser fra tekst og ordne tale i sekvenser

© Gunvor Sønnestyn 2017

9

9

Suksessiv prosess Naglieri

Vansker i klasserommet relatert til suksessiv prosess

- Vansker med fonologisk ordavkoding
- Vansker med å forstå syntaktisk struktur
- Vansker med å uttale ord og sekvensiere deler av ord nøyaktig
- Vansker med å følge "steg for steg" oppgaveløsning, eller utelanting av steg en trenger for å løse problemer
- Vansker med å forstå sekvensen av hendelser i en historie

© Gunvor Sønnestyn 2017

10

10

Suksessiv prosess Naglieri

Strategier for å utvikle suksessiv prosessering

- Lær barnet å organisere steg for steg som en strategi for å fullføre oppgaver
- Si og skrive alfabet/ bokstaver eller tallord/tall i rekkefølge
- Lære utenat dikt, sanger eller replikker i ett skuespill (lag moro av det)
- Ordne elementer eller gjenta hendelser fra en historie eller situasjon i rekkefølge
- Følge spesiell, rekkefølgeordnet instruksjon
- Skrive en hverdagsaktivitet steg for steg

© Gunvor Sønnestyn 2017

11

11

Planning (Naglieri)

Planleggingsprosesser i klasserommet:

- Gjøre avtaler om hvordan ting skal gjøres
- Evaluere omgivelsene for å se hva en kan bruke til å løse problemer
- Utvikle, velge, bruke og evaluere planer og strategier for å løse problemer
- Tilpasse planer og strategier slik at de fungerer bedre
- Avgjøre når oppgaven er ferdig og godt utført
- Kontrollere oppførsel, impulser og mental aktivitet
- Definere hva en trenger å planlegge, velge og bruke en plan for å løse et problem eller fullføre en oppgave.

© Gunvor Sønnestyn 2017

12

12

Planning (Naglieri)

Måter å oppmuntre og støtte planlegging:

Si:

- Hvordan løste du oppgaven?
- Laget du en plan før du begynte?
- Hvordan gjorde du det sist? Fungerte det?
- Hvorfor gjorde du det slik?
- Disse oppgavene er vanskelige, kan vi gjøre dem lettere?
- Er det en annen måte å gjøre dette på?
- Hvilken måte fungerte for deg?
- Tror du at du vil gjøre det annerledes neste gang?
- Hvordan kan du selv finne ut om det er rett?

© Gunvor Sønnestyn 2017

13

13

Planning (Naglieri)

Gjør:

- Lær barn om planer
- Diskuter i klassen om planer kan hjelpe oss til å organisere oss, slik at vi blir ferdige i tide.
- Oppmuntre barna til å utvikle, bruke og evaluere sine egne strategier.
- Oppmuntre til å sette ord på ideer og måter å gjøre oppgaver på.
- Forklar hvorfor noen måter fungerer bedre enn andre.

© Gunvor Sønnestyn 2017

14

14

Tiltak

- Å utnytte prosess der PASS-profilen viser styrke
- Å endre prosess
- Å endre prosesskravet i læreoppgaven for prosess som viser vanske
- Å endre kunnskapsbasen

© Gunvor Sønnestyn 2017

15

15

NB

If there is one distinction that the cognitive neuroscientist should attempt to keep sharp, it is the distinction between the representation and the processing of knowledge.

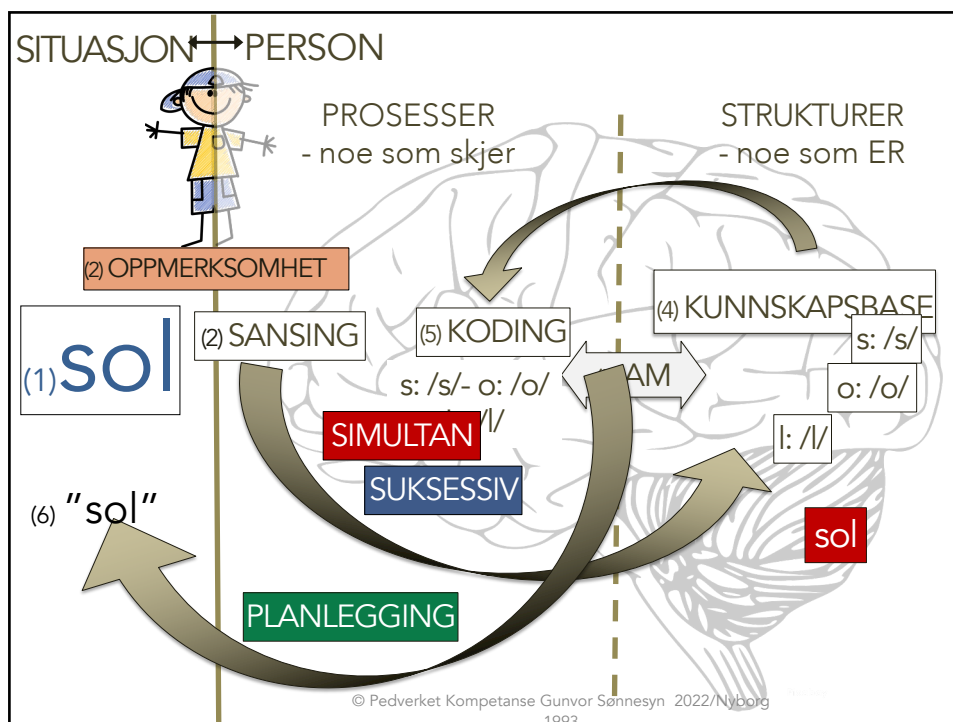
Fuster, Joaquin M. (2003), s 55

© Gunvor Sønnestyn 2017

16

16

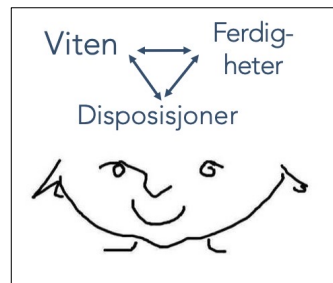

17

Tiltak som støtter prosessene ved å endre kunnskapsbasen

Kunnskapsbasen analysert ut fra typiske likheter og forskjeller i struktur og hvordan de læres (Nyborg)

- Viten (kategori-organisert) - simultan prosess viktig for å lære
- Ferdigheter (rekkefølgeorganisert) - suksessiv viktig for å lære
- Disposisjoner for emosjonell og motivasjonell aktivering - aktivering av følelser og motivasjon i læresituasjonen

© Gunvor Sønnesyn 2017

18

18

Å endre oppmerksomhet

- Bevisst bruk av superkategorier (eksekutiv oppmerksomhet)
- Lær elevene grunnleggende (analyse-) begreper (perseptuell og eksekutiv oppmerksomhet)
- Lær barna analytisk koding (perseptuell og eksekutiv oppmerksomhet)
- Begrepene perseptuell og eksekutiv oppmerksomhet er brukt med referanse til J.M. Fuster (2003) *Cortex and Mind*, Oxford University Press

© Gunvor Sønnestyn 2017

19

19

Oppmerksomhet - elevperspektiv

Lær barna å styre oppmerksomheten.

Analytisk koding (mangfoldig klassifisering, sett av abstraksjoner....)

Analysespill

Tankekart med likhet/ ulikhet

“Si alt du vet om”

Matriser

© Gunvor Sønnestyn 2017

20

20

Oppmerksomhet - lærerperspektiv

Gjør det tydelig hva oppmerksomheten må rettes mot

Ha bevissthet på de krav til oppmerksomhet som ligger i læringsmål og oppgaver.

© Gunvor Sønnestyn 2017

21

21

GRUNNLEGGENDE BEGREPSSYSTEMER - ANALYSEBEGREPER

Former

Farger

Stillinger

Størrelser

Plass

Funksjon – brukes til

Antall

Hel/ del av hel

Lyd

Stoff-art

Stoffegenskaper

Generell
kunnskap

© GS Pedverket Kompetanse 2018

22

GRUNNLEGGENDE BEGREPSSYSTEMER - ANALYSEBEGREPER

Mønster

Temperatur

Vekt

Smak

Lukt

Bevegelse/ retning/ fart

Forandring

Tid

Verdi

Likhet og ulikhet

Generell
kunnskap

© GS Pedverket Kompetanse 2018

23

Simultan prosess

endre kunnskapsbasen

Gi barna et grunnlag for å se sammenhenger og oppdage likheter og forskjeller

Legg til rette for at de får lære grunnleggende begreper (analysebegreper) **(endre kunnskapsbasen)**

Gi dem språklig uttrykk for overordnede kategorier

(Frukt, grønnsaker, møbler, uteklær, mineraler, næringsstoffer, ordklasser, antall)

24

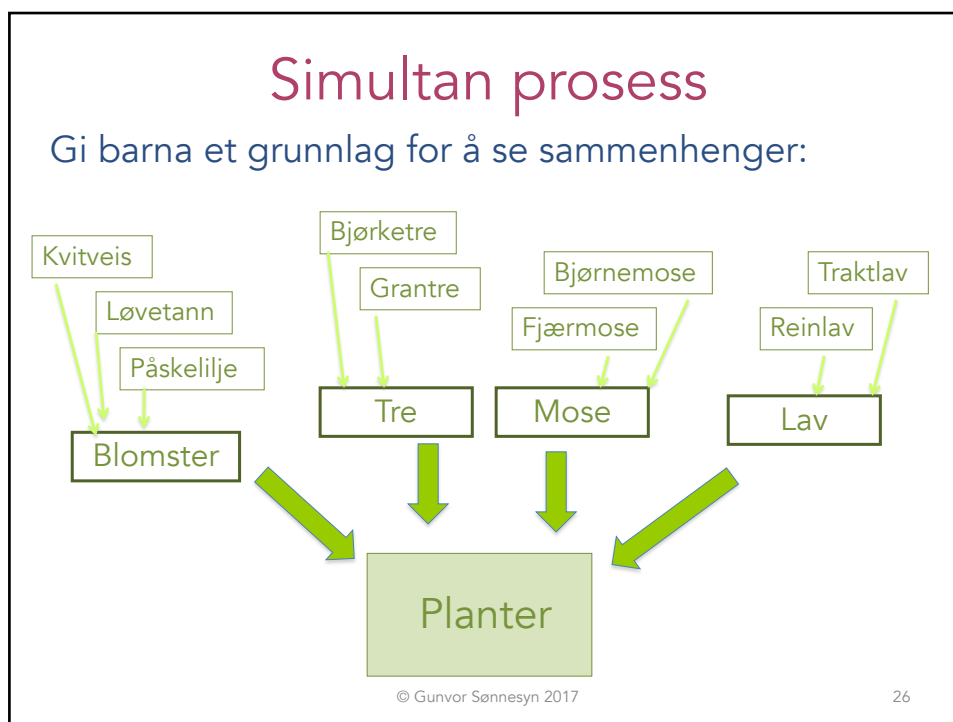

Hvem har en figur med trekantform og grønn farge?

Hvem har figurer som har rettlinjet form, antall to, loddrett stilling og blå farge?

© Gunvor Sønnestyn 2017

25

26

PASS-prosjektet

Simultan prosess - lærerperspektiv

Støtte elevene i

- Å oppdage likheter og forskjeller
- Basis for koding og, lagring
- Forståelse

Legg til rette for begrepslæring/ dybdelæring

- Selektive assosiasjoner
- Selektive diskriminasjoner
- Språklig bevisstgjort selektiv generalisering

© Gunvor Sønnestyn 2017 27

27

PASS-prosjektet

Suksessiv prosess - lærerperspektiv

- Gi barna et grunnlag for identifisere ledd i en sekvens
- Legg til rette for å lære begreper om plass i en rekke
- NB ferdighetslæring :
  - 1) Kognisjonsfase – å lære om ferdigheten
  - 2) Imitasjon – prøving og feiling
  - 3) Øving - automatisering

© Gunvor Sønnestyn 2017 28

28

PASS-prosjektet

Fokus for tiltak - lærerperspektiv:

- Hvordan er de ulike prosessene involvert?
- Hva må kunnskapsbasen inneholde for å bidra til ..
- Hvordan kan en bidra til å "fylle" kunnskapsbasen?

© Gunvor Sønnestyn 2017 29

29

Henger dette "på greip"?

- Stemmer det med noe dere har lært før?
- Stemmer det med det dere har erfart?
- Eksempler:

© Gunvor Sønnestyn 2017 30

30